

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่อง " การใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ในกิจการสถานีโทรทัศน์ " เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งผู้วิจัยมุ่งศึกษาค้นคว้าเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสถานการณ์การใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ในสถานีโทรทัศน์ และเพื่อให้ได้ข้อมูลตรงตามวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งไว้ ผู้วิจัยจึงได้ใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) ผู้บริหารระดับนโยบาย และ ผู้บริหารระดับปฏิบัติการ ตลอดจนบุคคลผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) ในเรื่องเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ในสถานีโทรทัศน์แห่งต่าง ๆ นอกจากนั้นยังได้ใช้วิธีการวิเคราะห์จาก เอกสาร บทความ บทสัมภาษณ์ รวมทั้ง Web Site ที่จัดทำขึ้นโดยสถานีโทรทัศน์แต่ละแห่ง ซึ่งเกี่ยวข้องกับประเด็นที่ทำการศึกษา และนำเสนอผลการวิจัยแบบพรรณนาวิเคราะห์ (Analytical Description.) โดยมีขั้นตอนและรายละเอียดต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

ประชากร

งานวิจัยมุ่งเน้นศึกษาการใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ในสถานีโทรทัศน์ในส่วนกลาง ซึ่งมีที่ตั้งอยู่ในกรุงเทพมหานคร 7 สถานี ทั้งในส่วนของกิจการสถานีโทรทัศน์ซึ่งผู้ชมไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการรับชม และกิจการสถานีโทรทัศน์ระบบบอกรับเป็นสมาชิก ได้แก่

1. สถานีวิทยุโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 อ.ส.ม.ท.
2. สถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบก
3. สถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7
4. สถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 9 อ.ส.ม.ท.
5. สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ช่อง 11 กรมประชาสัมพันธ์
6. สถานีโทรทัศน์ไอทีวี
7. สถานีโทรทัศน์ระบบบอกรับสมาชิก

บริษัท ยูบีซี เคเบิล เน็ตเวอร์ค จำกัด (มหาชน)

(ในเครือกลุ่มบริษัทยูไนเต็ด บรอดคาสติง คอร์ปอเรชั่น จำกัด)

แหล่งข้อมูล

1. แหล่งข้อมูลประเภทบุคคล

กลุ่มบุคคลผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ในสถานีโทรทัศน์ ซึ่งมีความรู้ความเข้าใจ และสามารถตอบคำถามในเรื่องที่เกี่ยวกับการนำเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์มาใช้งานในหน่วยงานต่าง ๆ ในสถานีโทรทัศน์

ผู้วิจัยได้รับข้อมูลเกี่ยวกับ นโยบาย ลักษณะ การใช้งาน ผลที่เกิดขึ้น ตลอดจนแนวโน้มการใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ในอนาคตในการดำเนินงานกิจการสถานีโทรทัศน์ในประเทศไทย โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เจาะลึก (In-Depth Interview) กลุ่มบุคคลซึ่งจะเป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) 3 กลุ่ม คือ

1.1 กลุ่มผู้บริหารระดับนโยบาย

1.2 กลุ่มผู้บริหารระดับปฏิบัติการ

1.3 กลุ่มผู้เกี่ยวข้องกับการใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ในสถานีโทรทัศน์

ในขั้นต้นก่อนที่เข้าสนามเพื่อทำการวิจัย ผู้วิจัยวางแผนที่จะทำการสัมภาษณ์เจาะลึก (In-Depth Interview) ผู้บริหารระดับนโยบาย และผู้บริหารระดับปฏิบัติการ ของสถานีโทรทัศน์ทุกแห่ง แห่งละ 3 ท่าน และ ผู้เกี่ยวข้องกับการใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ในสถานีโทรทัศน์ 2 ท่าน รวมทั้งสิ้น 23 ท่าน

แต่เมื่อผู้วิจัยได้เข้าสนามเพื่อทำการวิจัยไปแล้วพบว่า ขนาดการดำเนินกิจการของสถานีโทรทัศน์แต่ละแห่ง มีส่วนสำคัญที่ส่งผลให้กลุ่มบุคคลผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) ซึ่งเป็นผู้บริหารระดับนโยบาย และผู้บริหารระดับปฏิบัติการของสถานีโทรทัศน์ ที่สามารถให้สัมภาษณ์ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัยในครั้งนี้ มีจำนวนที่เปลี่ยนแปลงไปจากที่คาดหมายไว้

ตัวอย่างเช่น ผู้วิจัยพบว่าสถานีวิทยุโทรทัศนแห่งประเทศไทย ของ 11 กรมประชาสัมพันธ์ เป็นสถานีวิทยุโทรทัศนขนาดเล็ก มีบุคลากรระดับบริหารที่ควบคุมดูแลการใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์เพียงท่านเดียว ซึ่งควบคุมดูแลทางด้านนโยบายและการปฏิบัติงานเกี่ยวกับเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ทั้งหมดในสถานี ในขณะที่สถานีวิทยุโทรทัศนกองทัพบก และ บริษัท ยูบีซี เคเบิล เน็ตเวอร์ค จำกัด (มหาชน) เป็นสถานีวิทยุโทรทัศนขนาดใหญ่ ซึ่งมีบุคลากรระดับบริหารและระดับปฏิบัติการ ที่ควบคุมดูแลการใช้งานเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์หลายท่าน โดยแต่ละท่านมีหน้าที่ในการควบคุมการใช้งานเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์เฉพาะเพียงในส่วนงานของตนเท่านั้น

ดังนั้น รูปแบบการจัดโครงสร้างองค์กร รวมทั้งขนาดของกิจการสถานีวิทยุโทรทัศน มีผลสำคัญที่ทำให้จำนวนแหล่งข้อมูลประเภทบุคคล ซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัยครั้งนี้เปลี่ยนแปลงไปจากการคาดคะเนในระยะแรก โดยมีรายนามผู้ให้ข้อมูลสำคัญจากการทำวิจัยครั้งนี้ 27 ท่าน ดังนี้

- สถานีวิทยุโทรทัศนไทยทีวีสีช่อง 3 อ.ส.ม.ท.
 - อ.อุดม จะโนภาส
 - คุณจิรายุทธ์ มหาวนิช
 - คุณมาลีรัตน์ กุลไกรศรี
- สถานีวิทยุโทรทัศนกองทัพบก
 - พ.อ.กมล เจริญพิภคร์
 - พ.อ. ยศพล มีพรหม
 - พ.อ.ชายศักดิ์ โสมกุล
 - คุณพีรยุทธ ทรัพย์ศิริ
 - คุณวิจิตร ศรีนวัต
 - จ.ส.อ.ขจรยศ นาราช
 - คุณนาคดล ทวีทรัพย์
- สถานีวิทยุโทรทัศนสี่กองทัพบกของ 7
 - คุณศรันย์ วรุตมวงศ์
 - คุณทวีศิลป์ สุขพันธ์
 - คุณสมหมาย ช้างมั่ง

- สถาบันโทรทัศน์ไทยช่อง 9 อ.ส.ม.ท.
 - คุณสุระ เกนทะนะศิล
 - คุณปราโมทย์ ขนสง
- สถาบันวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ช่อง 11 กรมประชาสัมพันธ์
 - คุณคัมภีร์ บุญหล้า
- สถาบันโทรทัศน์ไอทีวี
 - คุณอำพล วิโรจน์พันธุ์
 - คุณวิษณุ วิสุสุวรรณกุล
- บริษัท ยูบีซี เคเบิล เน็ตเวิร์ค จำกัด (มหาชน)
 - คุณวิชัย เสริญวงศ์สัตย์
 - คุณฉัมพร แต้ศิริเวช
 - คุณอลงกรณ์ วังจิรานนท์
 - คุณสุดาเลิศ ชื่นสมทรง
 - คุณจตุรพร ชุมพาลี
 - คุณอาทิตย์ คำสุวรรณ
 - คุณแสงสว่าง ภาคพงษ์พันธุ์
- บริษัท ลีอกซ์เลย์ จำกัด (มหาชน)
 - คุณภัทร พจน์พานิช
 - คุณศรันย์ สังข์เกษม

2. แหล่งข้อมูลประเภทเอกสาร

แหล่งข้อมูลประเภทเอกสารที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มีลักษณะดังนี้

2.1 เอกสาร งานเขียน บทความ บทวิจารณ์ หนังสือ นิตยสาร งานวิจัยหรือสิ่งพิมพ์ อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกาใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์โดยทั่วไป

2.2 ข้อมูลเอกสารที่เกี่ยวข้องกับกิจการสถานีโทรทัศน์ เช่น รายงานประจำปี หนังสือครบรอบวันก่อตั้งสถานีโทรทัศน์ บทความ ข่าว บทความวิจารณ์ และเอกสารอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับกิจการสถานีโทรทัศน์

2.3 Web Site ของสถานีโทรทัศน์แต่ละสถานี และ Web Site ของผลิตภัณฑ์เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ที่นำมาใช้ในกิจการสถานีโทรทัศน์

แหล่งข้อมูลประเภทเอกสารดังกล่าว ผู้วิจัยจะนำมาใช้ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้เพื่อใช้เป็นข้อมูลเสริมในการวิเคราะห์ และใช้เป็นประโยชน์ในการตรวจซ้ำ (Double Check) ข้อมูลต่าง ๆ เพิ่มเติมจากข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) จากแหล่งข้อมูลประเภทบุคคล

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ได้ใช้วิธีการดังนี้

1. การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-Depth Interview)

ผู้วิจัยได้เข้าไปในสนามเพื่อดำเนินการวิจัย เพื่อเสาะแสวงหาบุคคลผู้ที่สามารถให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการวิจัยครั้งนี้ หลังจากนั้นผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) ซึ่งเป็นกลุ่มบุคคล 3 กลุ่ม ดังรายนามที่กล่าวข้างต้น โดยใช้วิธีการซักถามเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ละเอียดถูกต้อง และครอบคลุมประเด็นที่ผู้วิจัยทำการศึกษา โดยทำการสัมภาษณ์ แบบไม่มีโครงสร้างคำถามแน่นอน (Unstructured Interview) เพื่อให้เกิดความยืดหยุ่นในการสัมภาษณ์ และสามารถเปลี่ยนแปลงลำดับคำถามที่เตรียมไว้ตามสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ ซึ่งการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์ด้วยตนเองและบันทึกการสัมภาษณ์ด้วยเครื่องบันทึกเสียง เพื่อช่วยในการนำข้อมูลที่ได้อาวิเคราะห์ในภายหลัง

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลเอกสาร

เอกสารซึ่งเป็นข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้รวบรวมและตรวจสอบจากแหล่งเก็บเอกสารต่าง ๆ เช่น สำนักหอสมุดกลางจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย หอสมุดคณะนิเทศศาสตร์ หอสมุดแห่งชาติ สำนักหอสมุดของสถาบันการศึกษาแห่งอื่น ๆ ศูนย์รวบรวมเอกสารต่าง ๆ ตลอดจน Web Site ของสถานีโทรทัศน์แต่ละสถานี รวมทั้ง Web Site ของผลิตภัณฑ์เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ที่นำมาใช้ในกิจการสถานีโทรทัศน์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่

แบบสัมภาษณ์ ซึ่งเป็น ประเด็น ที่เตรียมไว้สำหรับสัมภาษณ์ผู้บริหารระดับนโยบาย และผู้บริหารระดับปฏิบัติการ หรือ กลุ่มผู้เกี่ยวข้องกับการใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ในสถานีโทรทัศน์ ในประเด็นที่ทำการศึกษา ดังนี้

1. ข้อมูลเกี่ยวกับนโยบายเกี่ยวกับเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ของของสถานีโทรทัศน์

ตัวอย่าง เช่น

- นโยบายในการนำเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์มาใช้ในการดำเนินงานในกิจการสถานีโทรทัศน์
- ความคิดเห็นต่อการใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ในสถานีโทรทัศน์
- ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นเมื่อนำเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์เข้ามาใช้ในสถานีโทรทัศน์

2. ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพการใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ในสถานีโทรทัศน์

ตัวอย่าง เช่น

- หน่วยงานที่ใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ภายในองค์กรสถานีโทรทัศน์
- ประเภทของงานที่ใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์
- ลักษณะและรูปแบบการใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ในหน่วยงานต่าง ๆ ภายในสถานีโทรทัศน์
- ฮาร์ดแวร์ (Hard Ware) ของเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ที่ใช้งานในหน่วยงานต่าง ๆ
- ซอฟต์แวร์ (Soft Ware) ของเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ที่ใช้งานในหน่วยงานต่าง ๆ
- ประสิทธิภาพของเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ที่นำมาใช้ในหน่วยงานต่าง ๆ

3. ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคของการใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ในการดำเนินงานของหน่วยงานตลอดจนแนวโน้มการใช้งานในอนาคต ตัวอย่างเช่น

- มีปัญหาใดบ้างที่เกิดขึ้นในการใช้งานเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ในสถานีโทรทัศน์
- แนวโน้มการใช้งานเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ในสถานีโทรทัศน์ในอนาคต

การทดสอบเครื่องมือในการวิจัย

เมื่อทำการรวบรวมข้อมูลทั้งหมดแล้ว ผู้วิจัยจะทำการวัดความเที่ยงตรง (Validity) ของข้อมูลที่ได้รับ ดังนี้

ข้อมูลประเภทบุคคล

ผู้วิจัยได้ทดสอบข้อมูลจากสภาพแวดล้อมและข้อมูลที่มีอยู่เดิม โดยทดสอบความเชื่อถือได้ในขณะที่ทำการสัมภาษณ์ โดยพิจารณาคำตอบที่ได้กับความสอดคล้องในบริบทขององค์กร และการดำเนินกิจการสถานีโทรทัศน์ กับข้อมูลที่มีอยู่เดิมว่ามีความสอดคล้องกับข้อสังเกตของผู้วิจัยหรือไม่ รวมทั้งมีการทดสอบการสื่อความหมายของคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์ว่ามีความถูกต้อง ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการสื่อสารหรือไม่ โดยก่อนที่จะนำเอาคำถามไปใช้ในการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการตรวจสอบโดยการถามคำถามเดียวกันมากกว่า 1 คน หลังจากนั้นจะพิจารณาถึงผลของข้อมูลที่ได้ว่าตรงกันหรือไม่ และได้ตรวจสอบเพิ่มเติมจากเอกสารที่ได้รับจากข้อมูลอื่น ๆ เพื่อเพิ่มเติมในรายละเอียดของข้อมูลได้อีกทางหนึ่ง

นอกจากนี้ผู้วิจัยสำรวจความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องกับสถานีโทรทัศน์ ด้วยการสัมภาษณ์จากแหล่งข้อมูลโดยตรง ทั้งยังสามารถนำข้อมูลที่ได้มาตรวจสอบกับบทความ เอกสาร ตลอดจนข้อมูลที่ได้จากการสังเกตสถานการณ์จริง จึงนับว่าข้อมูลประเภทบุคคลนี้มีความเที่ยงตรงเพียงพอ

ข้อมูลประเภทเอกสาร

ผู้วิจัยจะพิจารณาตรวจสอบข้อมูลประเภทเอกสารโดยตรวจสอบข้อมูลประเภทเดียวกันจากแหล่งข้อมูลหลายแหล่ง เพื่อเปรียบเทียบความถูกต้องและความสอดคล้องเข้ากันของข้อมูลในแต่ละแหล่ง

นอกจากนั้น แบบการสัมภาษณ์และเอกสารที่เกี่ยวข้องในการศึกษาวิจัย ได้รับการตรวจสอบโดยอาศัยดุลยพินิจของผู้เชี่ยวชาญหรือรอบรู้เฉพาะเรื่อง (Subject Matter Specialists) ซึ่งผู้วิจัยได้นำแบบการสัมภาษณ์ และ เอกสารที่เกี่ยวข้องให้คณาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิด้านนิเทศศาสตร์ ซึ่งเป็นคณะกรรมการวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ตรวจสอบ ด้วยเหตุผลดังกล่าว ทำให้ข้อมูลประเภทเอกสารในการศึกษาคั้งนี้นับว่ามีความเที่ยงตรงเพียงพอ

การวิเคราะห์ข้อมูล

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพที่มุ่งศึกษาถึงการใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ในกิจการสถานีโทรทัศน์ โดยใช้การพรรณนาวิเคราะห์ (Analytical Description) คำตอบที่ได้จากเอกสาร การสังเกต และการสัมภาษณ์เชิงลึกในรายละเอียดต่าง ๆ ฉะนั้นจะไม่พิจารณาหรือวิเคราะห์ข้อมูลในเชิงปริมาณ แต่จะพรรณนาวิเคราะห์ข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริง (Fact) เกี่ยวกับสถานภาพการใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ในกิจการสถานีโทรทัศน์

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์จากข้อมูลที่มีทั้งหมดจากการสัมภาษณ์เชิงลึก การสังเกต และจากเอกสารต่าง ๆ ใช้ประกอบกับแนวคิดและทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นกรอบในการวิเคราะห์ ซึ่งจะทำให้การวิเคราะห์ข้อมูลมีความสมบูรณ์มากขึ้น

การนำเสนอข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ได้นำเสนอรายงานการวิจัยแบบพรรณนาวิเคราะห์ (Analysis Description) ที่ผู้วิจัยรวบรวมจากการสัมภาษณ์ และนำข้อมูลมาวิเคราะห์ตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ โดยการนำเสนอเริ่มจาก ผลการวิเคราะห์และศึกษาพัฒนาการของการนำเอาเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์เข้ามาใช้ในกิจการสถานีโทรทัศน์ นโยบายของสถานีโทรทัศน์ในด้านการจัดหา

เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์เข้ามาใช้งาน เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ที่ใช้เป็นอุปกรณ์ผลิตรายการและควบคุมการออกอากาศ สถานภาพการใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ในกิจการสถานีโทรทัศน์ ประโยชน์ที่ได้รับจากการนำเอาเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์มาใช้ในงานในสถานีโทรทัศน์ ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการนำเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์มาใช้งานในสถานีโทรทัศน์ และแนวโน้มการใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ในกิจการสถานีโทรทัศน์ในอนาคต

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย